

Mensenwerk op Masterveld

Terrein Masterveld,
Winterswijk

Masterveld

Nationaal Landschap Winterswijk

Terrein Masterveld maakt deel uit van het Nationaal Landschap Winterswijk. Hier wisselen kleine percelen en grote, hoger liggende akkers (essen), begrensd door bossen en houtwallen, elkaar af.

Ook zijn er kronkelende beken en hier en daar hoogveen. Er lopen veel fietsroutes en het is mooi wandelgebied. Dit coulisselandschap is mede gevormd door de scholteboeren,

die tot ver in de negentiende eeuw delen van hun land aan kleine boeren verpachtten en tevens bosbouwer waren. Zij lieten ook de statige scholtehoeves na.

Masterveld grenst aan een gelijknamig natuurgebiedje, dat inclusief ons terrein samen met het nabijgelegen Muggenhoek en Beerninkhoek ooit deel uitmaakte van één grote heidestreek.

Tegenwoordig maakt men hier agrarische percelen die vroeger zijn bemest weer schraal. Heigebied wordt verschraald en vernat. Veel plant- en diersoorten profiteren hiervan

Wie vanuit het westen de Achterhoek inrijdt, trekt een andere wereld in. Verkeer en bebouwing nemen af, wegen worden smaller, door bos omzoomde akkers trekken als een toneel met coulissen voorbij.

Tekst: Marleen Blokhuis. Foto's: Vincent Tollenaar

Diep in dit agrarische gebied ligt Masterveld. Op een vrijdag in juli staan er al aardig wat tenten en een paar caravans. De kampmeester vind ik op het nieuwe deel, dat drie jaar geleden in gebruik genomen werd en waar zowel tenten als caravans staan. Wat een licht en ruimte hier! En wat een variatie op één terrein! Heide, bos, een vennetje, een open grasvlakte en dan ook nog twee hectare 'nieuwe natuur', waar tussen duizenden inmiddels uitgebloeide orchideeën onder meer weer heide opkomt.

Hakhoutbeheer

De volgende dag leidt terreincommissaris (TC) Bennie ten Haken me rond. Het groenbeleid op dit terrein is hakhoutbeleid, vertelt hij gedreven. 'Hakhoutbeheer wil zeggen dat we niet alleen omzagen waar we last van hebben, maar dat we in cycli van circa 14 jaar gestructureerd het hele bos platgooien. Elk jaar een ander, vooraf aangewezen gebiedje. Wel laten we af en toe een mooie boom staan. Zo krijg je veel meer ondergroei. Dat is leuker voor de natuur, maar ook voor de kampeerders.'

Als TC is Bennie het aanspreekpunt van een werkgroep van vijf mannen, deels oud-TC's, die al jaren het groenbeheer van Masterveld coördineren en drie werkweekenden per jaar organiseren. In het voorjaar worden de kampeerplekken op orde gebracht. In het najaar wordt de hei gemaaid, waarbij helpers nodig zijn voor het afharken. En als in oktober/november zagers volgens het meerjarenplan aan het kappen slaan, zijn alle handen welkom om op te ruimen. De groep probeert ervoor te zorgen dat de werkdagen echt leuk zijn, bijvoorbeeld door alleen maar haalbare taken te plannen. Zo gaan mensen met de voldoening van een afgeronde klus naar huis.

Bushcraft en pizza

We beginnen onze rondgang op de parkeerplaats aan de Scholtemaatweg. 'Zoals je ziet is het bosje hierachter een "doorkijkbos" aan het worden,' zegt Bennie. 'Komende winter gaan we hier flink wat hoge dennen kappen.' Het plan is om een paar bomen op 3 à 4 meter hoogte te laten staan en zo een 'hangplek' voor bushcrafters te creëren, misschien wel met een extra vuurplaats.

Via drie tentplekjes in het bos lopen we naar het grootste van drie heidevelden. 'Tweehonderd jaar geleden was deze hele streek hei; de stront van schapen die hier graasden werd gebruikt om akkers te bemesten. Nu de hei die functie niet meer heeft, kun je erover discussiëren of je nog altijd hei moet willen. Maar in ons beheerplan is ervoor gekozen om de hei toch te behouden.'

Langs een bescheiden toiletgebouw met een picknicktafel wandelen we naar een tweede heideveld, omringd door tentplekken. Links ervan ligt een vuurplaats en sinds twee jaar staat hier ook een stenen pizzaoven. Bennie: 'Ik houd niet eens van pizza, maar we wilden graag iets toevoegen dat de sociale samenhang bevordert en ook voor jongeren aantrekkelijk is.' Aan beide doelen lijkt de oven te beantwoorden. Vorig jaar had Masterveld drie keer zo veel jeugdovernachtingen als het jaar daarvoor, en 's ochtends vroeg ben ik al uitgenodigd om hier vanavond mijn eigen pizza te komen bakken; de kampmeesters zorgen voor het vuur.

Natte heide

Als we door een derde heideveldje struinen, zakken onze voeten weg in nattigheid. Hier is een paar jaar geleden het beschermde klokjesgentiaantje teruggevonden en hier groeien bijvoorbeeld ook de kleine zonnedauw, de moeraswolfsklauw en de gagel. Zo zompig als dit stukje was het terrein bij aankoop in 1965 voor het grootste deel. Dat het inmiddels droger is, komt onder meer doordat het waterpeil in Winterswijk zakt. Voor de boeren in de buurt is die verdroging fijn, maar voor bepaalde planten niet, legt Bennie uit. 'Dit stukje hei willen we juist nat houden.' Daarom is afgelopen winter een aangrenzend bosje weggekapt en heeft dit voorjaar een professionele graver de voedsel-

Natuurlijkhebbers kunnen hun hart ophalen in het **moerasbos Bekendelle** of in de deels opengestelde hoogveengebieden het **Zwillbrocker Venn** (met flamingokolonie), het **Wooldse Veen** en het **Korenburgerveen**.

Het circa 100 km lange **Scholtenpad**, een gemarkeerd, vaak onverhard **wandelpad** met meerdere aftakroutes naar middelpunt Winterswijk, loopt pal langs ons terrein.

Zwemmen kan in **recreatieplas 't Hilgelo** bij Winterswijk, of in het plaatselijke **openluchtwembad**.

Boerenroomsjes haal je bij **ijsboerderij Clara Bella**, op een paar minuten lopen. De andere kant op ligt **wijngaard Hesselink**, waar je wijn van Achterhoekse makelij kunt proeven. Tussen Kotten en Ratum ligt een enorme open **kalksteengroeve**. Je kunt er helaas niet meer in, maar ook van buiten is hij indrukwekkend om te zien.

In **openluchtmuseum Erve Kots** in Lieveelde zie je hoe Saksische boeren vroeger leefden en werkten. **Villa Mondriaan** in Winterswijk toont naast vroeg werk van schilder Piet Mondriaan ook hedendaagse kunst.

Hier groeien klokjesgentiaan, kleine zonnedauw, moeraswolfsklauw en gagel

rijke bosgrond afgeplagd. Het resultaat: een spiegelende waterplas met middenin nog één boom (zie p. 4). 'Het werd natter dan we hadden verwacht. De natuur reageerde meteen: er kwamen wel zes soorten libelles op af!' Het afgegraven zand ligt aan de rand van de plas nog te drogen. 'Daar gaan we een mooie nieuwe tentplek van maken, als droog balkonnetje over de natte heide.' Inmiddels (begin september) is deze onbedoelde poel trouwens grotendeels weer opgedroogd.

Nieuwe natuur

Via het historische caravanveld wandelen we het nieuwe deel van het terrein op. Toen de NTKC in 2008 de kans kreeg om een aangrenzend weiland te kopen, is eerst even getwijfeld. Met ruim 3 ha – naast de 3 ha die we al bezaten – werd het te groot gevonden om te onderhouden. Op aanraden van een adviesbureau is toen besloten om 1 ha in te richten als kampeergebied en de overige 2 ha om te vormen tot natuurgebied. Het nieuwe kampeerdeel bestaat uit ruime, via graspaden verbonden, zwaar opgehoogde velden te midden van lagergelegen bosaanplant. Nu die aanplant nog niet zo hoog is, heb je hier een heel weids uitzicht. Het is van hieruit wél een eindeje lopen naar het toiletgebouw. Over een jaar of

twee komt hier dan ook een extra gebouwtje te staan met twee wc's en een zonnige afwasplaats. Dat laatste weer als stimulans voor de sociale samenhang, het 'mensenwerk' waaraan Bennie en zijn werkgroep zo veel waarde hechten. Via doorgangen in een mooie meidoornhaag kun je vanaf dit kampeerdeel het nieuwe natuurgebied inlopen. De plaatselijke stichting PAN maait hier elk najaar alle groene opslag weg. In mei/juni is dit één tapijt van paarse orchideeën en gele ratelaars. Het plan om deze nieuwe natuur over te dragen aan de stichting Geldersch Landschap, die ook aangrenzende natuurgebieden beheert, is niet gelukt. En zo bevindt de club zich nu in de unieke situatie dat we naast 4 ha kampeerterrain nog 2 ha natuurgebied bezitten waarop we niet kunnen kamperen, maar waar we wel van kunnen genieten.

's Avonds blijkt het warm krijgen van de pizzaoven lastiger dan verwacht. Volgens de instructie kost dat ruim twee uur – toch niet genoeg geduld gehad? Niemand maakt er een probleem van. We drinken koffie bij het kampvuur en bespreken wat Masterveld nu zo'n geliefd terrein maakt. Ik hoor: de rust, de stilte, de mooie, rustige omgeving, de diversiteit op het terrein. En dat is werk van de natuur, maar óók mensenwerk.

